

HandläggareSLK: Katharina Gratschew
Telefon: 08-508 29 311
Stadshus AB: Andreas Jaeger
Telefon: 08- 508 292 69**Till**Koncernstyrelsen och
kommunstyrelsen

Överföring av dagvattenanläggningar och VA-huvudmannaskap till Stockholm Vatten AB

Stadsledningskontorets och koncernledningens förslag till beslut

- A. Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande.
1. Överföringen av stadens dagvattenanläggningar och ledningar från trafik- och renhållningsnämnden och exploateringsnämnden till Stockholm Vatten VA AB, godkänns.
 2. Stockholm Vatten VA AB godkänns som ensam verksamhetsutövare för stadens dagvatten och VA-anläggningar, VA-huvudman.
 3. Trafik- och renhållningsnämnden och exploateringsnämnden får i uppdrag att avyttra anläggningarna till ett marknadsvärde om 32,1 mnkr till Stockholm Vatten VA AB.
 4. Uppdra åt exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och Stockholm Vatten VA AB att i samband med tertialrapport 2 återrapportera ändringar i avtal och rutiner som följer av beslutet om att föra över anläggningarna.
- B. Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.
1. Punkterna 1 – 4, enligt ovan, godkänns.
 2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Irene Svenonius
Stadsdirektör/VD Stockholms Stadshus AB

Sammanfattning

Trafiknämnden, exploateringsnämnden, Stockholm Vatten AB, med dotterbolaget Stockholm Vatten VA AB (SVAB), och stadsbyggnadsnämnden har, i arbetet med översynen av stadens dagvattenstrategi, funnit att nuvarande arbetsmodell kring dagvattenhantering skapar oklarheter och suboptimeringar. Arbetet har tydliggjort att det är angeläget att ha endast en huvudman för VA-frågor inklusive dagvatten inom staden.

Exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholm Vatten anser att samtliga VA-anläggningar, som staden har finansierat och byggt sedan 1989, enligt de avtal som över tid har gällt, ska överföras till SVAB, i egenskap av stadens VA-huvudman. För detta ska bolaget ersätta staden med 32,1 mnkr. Rännstensbrunnar och rännstenar kvarstår i trafik- och renhållningsnämndens ansvar. Överföringen sker genom försäljning av anläggningarna till SVAB till marknadsvärde per den 1 juli 2014.

SVAB ska utföra omhändertagande av dagvatten åt staden, som i sin tur ska ersätta SVAB för drift och underhåll av anläggningarna, enligt av kommunfullmäktige fastställd taxa. Vid exploatering eller ombyggnad ska den av kommunfullmäktige beslutade VA-taxan och särtaxan tillämpas.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB anser att en överföring av dagvattenanläggningarna till SVAB, som VA-huvudman, skapar förutsättningar för kostnadseffektiviseringar och en ökad organisatorisk tydlighet. Därtill faller det sig naturligt att även dagvattenanläggningarna överförs till SVAB i samband med bolagiseringen av renhållningsverksamheten. Därmed har Stockholms stad konsoliderat stora delar sin vatten- och avfallshantering och koncentrerat den till SVAB.

Berörda nämnder (främst exploaterings-nämnden och trafik- och renhållningsnämnden) och SVAB behöver utreda vilka nödvändiga förändringar av befintliga taxor och avtal som krävs och vilka ekonomiska konsekvenser detta kan få. Likaså behöver rutiner m.m.

för tillämpning av VA-taxa och särtaxa vid nybyggnad och ombyggnad tydliggöras.

Stadsledningskontoret och koncernledningen uppmanar berörda nämnder och SVAB, att i samband med tertialrapport 2 återrapporera ändringar i avtal och rutiner, som följer av beslutet om att föra över anläggningarna.

Bakgrund

Stadens arbete med förbättrad vattenkvalitet har varit framgångsrikt sedan mitten av 1900-talet. Från att ha hanterat de största problemen inom vatten- och avlopp med början av 1950-talet, har de tekniska systemen blivit allt mer avancerade men också mer komplicerade. Dagvattenhanteringen har förts in som en faktor att beakta vid exploateringar och i befintlig miljö.

I samband med att Stockholm Vatten AB bildades 1989 överfördes äganderätten till stadens samtliga tillhörande vatten- och avloppsanläggningar m.m. till bolaget. Genom avtal mellan staden och Stockholm Vatten åtog sig staden att svara för finansiering och byggande av vissa anläggningar och Stockholm Vatten åtog sig att bekosta och ansvara för framtida drift och underhåll av dessa anläggningar.

Dagvattenfrågorna aktualiserades i början av 1990-talet i framförallt innerstaden, där det kombinerade ledningssystemet gav upphov till återkommande bräddning av spillvatten i samband med nederbörd. En dagvattenstrategi fastställdes av kommunfullmäktige år 2002, som innebar att Stockholm Vatten fick ett samlat ansvar för dagvattenanläggningar i staden. Enligt avtalen skulle hittills uppförda anläggningar föras över från staden till Stockholm Vatten. Detta kunde dock av bokföringsmässiga skäl inte ske, varför detta inte genomfördes. Dessa kom därför att kvarstå med staden som ägare, men med Stockholm Vatten som ansvarig för drift och underhåll. Undantaget från detta ansvar var anläggningar belägna i konstbyggnader (broar, tunnlar), som av praktiska skäl sköttes av trafiknämnden.

När lagen om allmänna vattentjänster 2006:412 (LAV) trädde ikraft innebar det ökad skyldighet för kommunen att ansvara för att vatten och avlopp anordnas i ett större sammanhang, men även att beakta miljön vid utformning av VA-anläggningar. Ägandet av en VA-anläggning innebär att ägaren är VA-huvudman enligt LAV. Detta har inneburit att staden och SVAB:s olika avtal, som innebär att staden finansierar utbyggnad av VA-system och därefter för över ansvar för drift och underhåll till SVAB, inte längre är en framkomlig väg.

År 2009 påbörjades arbetet med att utarbeta en ny dagvattenstrategi. Stockholm Vatten AB, med dotterbolaget SVAB, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har i arbetet konstaterat att nuvarande ordning skapar oklarheter och risk för suboptimeringar. Arbetet har tydliggjort att det är angeläget att endast ha en huvudman för VA-frågor inklusive dagvatten. Nuvarande ordning, där såväl exploateringsnämnden, som trafik- och renhållningsnämnden ansvarar för utbyggnad och därmed ägande av dagvattenanläggningar, i samband med exploatering och ombyggnad, är olämplig.

Ärendet

Staden står inför stora utmaningar för att möta kraven från en växande befolkning på en attraktiv och miljö- och klimatanpassad storstad. Vision 2030 innebär bland annat att staden har fastställt målet om att bygga 140 000 lägenheter fram till 2030. Detta ställer krav på smidiga och effektiva samverkansformer mellan berörda, särskilt inom stadens egen organisation.

Ny lagstiftning inom miljö och VA-området har medfört att stadens arbete med VA-frågor, särskilt dagvatten, behöver förändras. Tidigare modell, att genom avtal reglera huvudmannaskap och ekonomiska ansvarsförhållanden, är inte en effektiv väg att skapa en långsiktig kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering, som samtidigt svarar mot de utmaningar som en växande stad och klimatförändring innebär.

Ägande och ansvar för drift och underhåll av VA-anläggningar inklusive dagvatten bör handhas av en VA-huvudman i staden. Därför föreslår kontoren att samtliga VA-anläggningar, som staden har finansierat och byggt sedan 1989, förs över till SVAB. Rännstensbrunnar och rännstenar ska kvarstå i trafikkontorets ansvar i enlighet med lagen 2006:412 om allmänna vattentjänster (LAV). SVAB är därmed ur juridisk synpunkt ensam verksamhetsutövare för stadens dagvatten och VA-anläggningar, VA-huvudman.

Staden ska ersätta SVAB för kostnader, som uppstår för VA-huvudmannen, beräknade enligt vad som stadgas i LAV om VA-taxa, särtaxa och dagvattentaxa.

SVAB är den enda organisationen i staden med teknisk kompetens, datasystem och erfarenhet av drift och underhåll av VA-frågor. Bolaget har bildats just för att hantera ett samlat VA-ansvar inom Stockholms stad.

I ett första skede har en genomgång gjorts av de anläggningar som har färdigställts i exploateringsprojekt, men där staden genom tidigare eller nuvarande förvaltningsorganisation har svarat för finansiering eller/och byggande. Genomgången visar att det är cirka 35 anläggningar som har byggts.

Konsekvenser av överföringen

Trafik- och renhållningsnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och SVAB ser följande huvudsakliga fördelar med föreslagen överföring.

1. En huvudman ger förutsättningar för en kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering.
2. Arbetet med att nå stadens mål och krav i lagstiftning inom miljö, dagvatten och VA underlättas och arbetet med klimatanpassning förenklas.
3. Stadens arbete med dagvatten vid exploateringar och ombyggnader effektiviseras.

Nämnderna och SVAB bedömer att överföringen kan ske i enlighet med gällande lagstiftning och regler.

Om anläggningarna och huvudmannaskapet inte förs över till SVAB är en förändring av trafik- och renhållningsnämndens organisation nödvändig. Trafik- och renhållningsnämnden kommer då att behöva bemanna sin organisation med utökad kompetens, utveckla nödvändiga tekniska system samt upphandla drift- och underhåll av anläggningar och ledningar för att kunna hantera det ansvar som huvudmannaskapet innebär. Detta anses vara en mindre fördelaktig lösning ur ett kostnadsperspektiv, då samma kompetens och tekniska system kommer att finnas inom två organisationer. Vidare innebär det att staden riskerar att arbetet med dagvattenhantering blir ineffektivt ur kostnads-, miljö- och klimatperspektiv, då oklarheter i ansvarsfördelning och gränsdragningar kommer att kvarstå.

Mål och syfte

Överföringen av anläggningarna och förtydligandet av uppdraget för SVAB som VA-huvudman ger förutsättningar för en kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering inom staden. Lösningen med att ha en VA-huvudman i staden underlättar arbetet med att nå mål inom staden samt krav i lagstiftning och nationella åtaganden. SVAB har med sin kompetens inom vatten- och avlopp och teknik de bästa förutsättningarna att ansvara för och sköta anläggningarna.

Tidplan

Berörda parter avser att överföra anläggningarna i samband med bolagiseringen av trafik- och renhållningsnämndens renhållningsverksamhet den 1 juli 2014, och en återrapportering ska ske i tertial 2 2014.

Ekonomi

Överföringen berör olika typer av anläggningar; avsättningsmagasin, sedimentationsanläggningar, infiltrationsanläggningar och pumpstationer m.fl. med tillhörande ledningar. Överföring av tillgångar ska göras till marknadsvärde, vilket i en självkostnadsdriven verksamhet bör motsvara bokfört värde. Överföringen av tillgångarna sker genom att bolaget köper anläggningarna av trafik- och renhållningsnämnden och exploateringsnämnden till ett marknadsvärde om 32,1 mnkr.

Överföringen kan innebära ökade kostnader för SVAB. LAV innebär att innehavare av allmän platsmark är skyldig att medverka till finansieringen av drift och underhåll av det allmänna VA-systemet genom avgift. Lagen innehåller principer hur en sådan avgift kan beräknas. Avgiften beslutas av kommunfullmäktige på förslag från VA-huvudmannen. I Stockholms stad beslutades en sådan avgift (dagvattentaxa) av kommunfullmäktige 2007-09-26. Detta innebär att trafik- och renhållningsnämnden betalar en årlig avgift på 18,5 mnkr. Denna summa kan komma att behöva förändras, som en följd av överföringen av huvudmannaskapet.

Vid exploatering eller ombyggnad ska den, av kommunfullmäktige, beslutade VA-taxan och särtaxan tillämpas. Detta innebär att SVAB:s finansiering av VA-anläggningar sker i enlighet med och inom ramen för vad lagen om allmänna vattentjänster anger.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret i samråd med SVAB, trafik- och renhållningsnämnden och exploateringsnämnden.

Stadsledningskontoret och koncernledningens synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB anser att en överföring av dagvattenanläggningarna och VA-huvudmannaskapet till SVAB skapar förutsättningar för kostnadseffektiviseringar och en ökad organisatorisk tydlighet. Därtill faller det sig naturligt att även dagvattenanläggningarna överförs till SVAB i samband med bolagiseringen av renhållningsverksamheten. Därmed har Stockholms stad

konsoliderat stora delar sin vatten- och avfallshantering och koncentrerat den till SVAB.

Stadsledningskontoret och koncernledningen konstaterar att de ekonomiska konsekvenserna för drift och investeringar inte är fullt ut belysta och att detta måste utredas vidare. Det finns idag ett antal avtal och taxor som reglerar dagvattenanläggningar och hanteringen av dagvatten. Detta gäller bland annat "Reviderat avtal om dagvatten", som beslutades i kommunfullmäktige 2005, "Särskild anläggningstaxa för Stockholm Vatten AB", beslutad i kommunfullmäktige i augusti 2008, "Dagvattentaxa", beslutad av kommunfullmäktige 2007, VA-taxan samt gränsdragningsfrågor kring detaljer i samband med drift av anläggningarna. Vidare behöver utredas om det finns andra aktörer som berörs av detta i andra hand, det vill säga om det finns parter som indirekt berörs i avtal med staden. Därför behöver nämnderna och bolaget utreda vilka nödvändiga förändringar av befintliga taxor och avtal som krävs och vilka ekonomiska konsekvenser detta kan få. Erforderliga nyttjanderättsavtal kan också behöva ses över. Likaså behöver rutiner m.m. för tillämpning av VA-taxa och särtaxa vid nybyggnad och ombyggnad tydliggöras. Stadsledningskontoret och koncernledningen anser att det ska vara tydligt hur den löpande driften ska hanteras, respektive vad som gäller vid ny- och ombyggnad av system.

Vidare bör det av avtal framgå att den ersättning som SVAB ska betala för anläggningarna är exklusive återföring av moms vid försäljning, vilken tillkommer, samt att beloppet och återföring av moms kan komma att justeras om ytterligare anläggningar, som i dagsläget inte är identifierade, tillkommer.

Stadsledningskontoret och koncernledningen uppmanar berörda nämnder (främst exploaterings-nämnden och trafik- och renhållningsnämnden) och bolag (SVAB), att i samband med tertialrapport 2 återskärta ändringar i avtal och rutiner, som följer av beslutet om att föra över anläggningarna.

Stadsledningskontoret och koncernledningen föreslår att överföringen av dagvattenanläggningarna till SVAB genomförs enligt i ärendet föreslagna principer.

Bilagor

1. Trafik- och renhållningsnämndens och exploateringsnämndens tjänsteutlåtande och protokollsutdrag "Överföring av anläggningar och VA-huvudmannaskap till Stockholm Vatten VA AB för en effektiv och hållbar dagvattenhantering inom

Stockholm stad. Genomförandebeslut”.

2. Stockholm Vatten AB:s styrelseärende och protokollsutdrag
”Överföring av dagvattenanläggningar och VA-
huvudmannaskap till Stockholm Vatten VA AB”